

22^ο Διεθνές Συνέδριο Ε.Ψ.Ψ.Ε.Π 16-19 Μαΐου 2017

International Conference of the A.P.P.A.C. 16th-19nd 2017, Athens Hilton Hotel, Greece

SUBLIMINAL THERAPY "SYLLABUS"

Edwin K. Yager, Prof., Ph.D. Psychologist and Clinical Professor, Psychiatry Dept. UCSD School of Medicine, San Diego, California, USA

REDEFINING, ESTABLISHING AND MAINTAINING HEALTHY ENVIRONMENTS: TOWARD A SOCIAL ECOLOGY OF HEALTH PROMOTION Parmenidou V. Anna, BA (Hons) Psychology, MMedSci Psychiatry, University of Sheffield, UK, Member of the British Psychological Society and the European family therapy Association, Athens, GREECE

REDUCING PERFORMANCE ANXIETY AND INCREASING THE LEVEL OF WELL-BEING THROUGH INTEGRATIVE PSYCHOTHERAPY PRACTICES IN PERSONAL DEVELOPMENT GROUPS ChraifMihaela PhD Associate Professor, Department of Psychology, University of Bucharest, Bucharest, Romania

GRANDIOSITY, CALLOUSNESS AND IMPULSIVITY: PSYCHOPATHIC TRAITS CAN BE PREDICTED IN A 12-YEAR LONGITUDINAL STUDY

Authors' names: Estrella Romero1, M. Aimé Castro2 & Beatriz Dominguez2
Authors' title(s) and Profession: 1Ph.D., Researcher; 2 M.A., Researcher
Affiliation details: University of Santiago de Compostela, Santiago de Compostela, SPAIN.

DIMENSIONS OF IMPULSIVE BEHAVIOUR AMONG ADOLESCENTS: CORRELATES IN TERMS OF PERSONALITY, EMOTIONS AND PSYCHOLOGICAL MALADJUSTMENT

Authors' names: Estrella Romero1 & Pantelis Kapralos2
Authors' title(s) and Profession: 1Ph.D., Researcher; 2Ph.D. Candidate, Doctor of Medicine
Affiliation details: 1University of Santiago de Compostela, Santiago de Compostela, SPAIN; 2University of Athens, GREECE

PREVALENCE AND COMORBIDITY OF CLINICAL ALTERATIONS IN INFANT-YOUTH POPULATION EXPOSED TO INTIMATE PARTNER VIOLENCE

Dr. Antonia Martínez-Pérez, Murcia University, University Clinical Hospital V. Arrixaca, Quiero Crecer Asociación, SPAIN

ADDICTIONS: DIFFERENT PSYCHOPATHOLOGICAL PROFILES, DIFFERENT TREATMENTS

Dr. Concepción López-Soler, Murcia University, University Clinical Hospital V. Arrixaca, SPAIN.

Factors affecting postpartum maternal emotions and the correlation between EPDS scores with knowledge, attitudes and perception on postnatal depression

Authors' names, titles, profession and affiliation details:
Miss Ong Jiawen, Medical student
National University of Singapore, Yong Loo Lin School of Medicine
Singapore, SINGAPORE

PTSD IN CHILDREN: PREVALENCE IN PEDIATRIC PSYCHOLOGY

Dr. Concepción López Soler, Murcia University, University Clinical Hospital V. Arrixaca, Murcia SPAIN.

NOVEL SKILL-BASED APPROACHES AND THEIR IMPACT ON HEALTH CARE PROFESSIONAL MANAGEMENT.

Dr. Bianca Lauria-Horner: Primary Mental Healthcare Education Leader, Dalhousie University Department of Psychiatry, Halifax, CANADA.

MYTHS AND ARCHETYPES IN ANCIENT IRAN AND ITS IMPACT ON POWER

Seyed Fateh Moradi, PhD Candidate, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
Dr Mohammad Bagher Khorramshad, professor of political sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

PARENTING STYLE APPLIED IN PREADOLESCENTS AND THEIR SELF CONCEPT AND SELF ESTEEM

C. Foukaraki, M.Sc. in Developmental Psychology, Department of Primary Education, University of Crete
E. Michailidi, Professor of Developmental Psychology, Department of Primary Education, University of Crete

EVERYTHING YOU MUST KNOW ABOUT SLEEP BUT ARE TOO TIRED TO ASK!

James B. Maas PhD and Danielle Jo Boehm RN
James B. Maas: Professor Department Chair, Weiss Presidential Fellow (ret)
Cornell University, Ithaca, NY 14850 USA
Ceo Sleep for Success fort worth, Texas 76244 USA and faculty member Weill Cornell Medical College Qatar

THE FAMILY ROLE IN SOCIALIZATION OF ROMANIAN DEAF ADOLESCENTS

CONSTANTINESCU CARMEN, GRADUATES B.A., UNIVERSITY OF BUCHAREST FAMILY RESEARCH & FAMILY THERAPY ROMANIA

STIGMA IN MENTAL HEALTH

KAOUTHAR TOUZANI SERIFI RESEARCHER /PHD STUDENT IN CLINICAL PSYCHOLOGY UNIVERSITY COMPLUTENSE OF MADRID SPAIN

CONSIDERING NARRATIVE AS A TOOL FOR THE RECOVERY OF PSYCHOLOGICAL TRAUMA

JOANA PROENÇA BECKER MS. / STUDENT MASTER'S DEGREE IN SOCIAL AND CULTURAL PSYCHIATRY FACULTY OF MEDICINE AT UNIVERSITY OF COIMBRA COIMBRA, PORTUGAL

POST TRAUMATIC RELATIONSHIP SYNDROME: WAR VETERANS AND THEIR INTIMATE RELATIONSHIPS

AMI ROKACH, PH.D. YORK UNIVERSITY, CANADA THE CENTER FOR ACADEMIC STUDIES, ISRAEL

DYSLEXIA IN CHILDREN & ADOLESCENTS

CHAIR DR J.KOUROS,MRS HARISI SPECIAL THERAPIST. MARIOS GEROSTATHIS, LEANDROS KOUROS

"SLEEP IN DEVELOPMENTAL DISORDERS ; THE IMPACT ON BEHAVIOUR, LEARNING AND FAMILY FUNCTIONING."

GEORGIA PAVLOPOULOU UK

ART PSYCHOTHERAPY WITH CHILDREN IN CHRONIC PAIN SERVICES:UNDER STANDING PAIN WHEN WORDS ARE NOT ENOUGH

Panos Courtis Art Psychotherapist Creative Therapies.Royal Hospital for Sick Children (RHSC)

NHS,Glasgow, SCOTLAND

NEVER BORED WITH BOARDERS! HOW BOSTON CHILDREN'S HOSPITAL PSYCHIATRY CONSULTATION SERVICE'S SOCIAL WORKERS ARE ADDRESSING THE PSYCHIATRIC BOARDER CRISIS SARA GOLDEN,MSW,LICSW CLINICAL SOCIAL WORKER,MSW II BOSTON CHILDREN'S HOSPITAL USA

WHAT BECOMES OF THE SELECTIVELY MUTE? EXPLORING THE NARRATIVES OF ADOLESCENTS PREVIOUSLY DIAGNOSED WITH SELECTIVE MUTISM.

Dr.Paschale McCarthy, Asst. Professor of Psychology, Psychology Department, Paris, France.

DRAWING FROM PRINCIPLES OF SCHEMA THERAPY TO ADDRESS INTERNAL WORKING MODELS AND ATTACHMENT ISSUES THROUGH COGNITIVE WORK AND ART PSYCHOTHERAPY WITH INDIVIDUALS AND COUPLES.

Dr. A. Genziana Lay, Clinical psychologist, psychotherapist, specialized in trauma issues, Sassari, Italy.

TRAUMA INTERVENTIONS FOR CHILDREN AND ADOLESCENTS EXPOSED TO VIOLENCE IN LOW RESOURCED COMMUNITIES

Prof Maretha Visser, Psychologist
Dr Amanda van der Westhuizen, Psychologist
Department of Psychology, University of Pretoria, South Africa.

A FAMILY-CENTERED INTERVENTION FOR HIV-AFFECTED CAREGIVERS AND ADOLESCENTS IN SOUTH AFRICA Maretha Visser, Tonya R. Thurman, Michelle Finestone, Johanna Nice, Alexandra Spyrelis South Africa.

A NEUROPSYCHOLOGICAL APPROACH TO THE RESCUER-VICTIM DUET. WHY ARE GOOD MEN ADDICTED TO BI-POLAR WOMEN?

Dr Micki Pistorius, Private Psychologist, South Africa.

CHILDREN'S WEBSITES EVALUATION IN QATAR : HOW DEVELOPMENTALLY APPROPRIATE ARE THEY?

Fathi Ihmeideh, Takwa Afify, Ghaida Tahimar, & Ghada Afana,
College of Education - Qatar University,Doha - Qatar.

INVESTIGATION OF RESILIENCE AMONG ADOLESCENT GIRLS WITH EATING DISORDER

Andrea Kövesdi (1,2), Petra Bokor (3), László Nagy (2), Enikő Csilla Kiss (2)
1. Semmelweis University, No 1 Clinic of Paediatrics, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Budapest, HUNGARY
2. University of Pécs, Doctoral School of Psychology, Department of Personality and Health Psychology, Pécs, HUNGARY
3. University of Pécs, Doctoral School of Psychology, Department of Development and Clinical Psychology, Pécs, HUNGARY.

WHAT IS DISTRESS TOLERANCE?

Andrew Kiselica, MA, PhD Candidate, Graduate Assistant, Psychology Department, University of South Florida, Tampa, FL, USA.

GWAS-IDENTIFIED SCHIZOPHRENIA RISK SNPS AT TSPAN18 ARE HIGHLY DIVERGED BETWEEN EUROPEANS AND EAST ASIANS.

Jiewei Liu (PhD student) a,b, Ming Li (Postdoctor) c, Bing Su (Professor) a
aState Key Laboratory of Genetic Resources and Evolution, Kunming Institute of Zoology, Chinese Academy of Sciences, Kunming, Yunnan, China;
bKunming College of Life Science, University of Chinese Academy of Sciences, Kunming, Yunnan, China;
cLieber Institute for Brain Development, Johns Hopkins University, Baltimore, Maryland, USA.

YOUNG PEOPLE, SOCIO-ECONOMIC PROCESSES, AND YOUTH MENTAL HEALTH PROMOTION.

Shari Laliberte R.N., Ph.D., Faculty member, Bachelor of Science in Nursing program, School of Health Sciences, Vancouver Community College, Vancouver, CANADA.

PRE OPENING SESSION: KEY NOTE LECTURE

Prof. ROSENBLUM O., University of Paris-7

ESTABLISHING A NEW MEASURE OF BODY CHECKING: THE WEIGHT AND SHAPE CHECKING INVENTORY.

Stacy Smith, Clinical Psychology Student, PsyD Candidate, Memorial University of Newfoundland, St. John's, CANADA.
Dr. Jacqueline Carter-Major, Registered Psychologist, Director of Clinical Training, Memorial University of Newfoundland, St. John's, CANADA.

STIGMA AND DEPRESSION

Heather L. MacDonald RN PhD, University of New Brunswick, CANADA.

IMPACT OF PREGNANCY AMONG LEARNER MOTHERS IN SECONDARY SCHOOLS OF VHEMBE DISTRICT, LIMPOPO PROVINCE, SOUTH AFRICA.

M.L. Mangena-Netshikweta, University of Venda, South Africa, **G.F. Aful**, Hanseo University, South Korea.

COMMON STRESSORS AMONG PATIENTS WITH ATTEMPTED SUICIDE IN KASHMIR VALLEY (CHRONIC CONFLICT ZONE). A HOSPITAL BASED STUDY.

Dr. Ab Majid Gania, Dr. A W Khan, Dr. Junaid Nabi, Dr Asma Manzoor, Dr Bilal Hakak, Dr Ajaz Suhaff, Department of Psychiatry, SKIMS Srinagar (J & K India)

EPIGENETICS, MENTAL HEALTH, AND PSYCHOTHERAPY

Arthur Janov, Psychologist, Director of the Janov Primal Center, Santa Monica, Calif., USA, PhD
Bruce R. Wilson, BSc, Independent Professional Medical and Science Writer, Ste-Adele, Quebec, CANADA.

GLUCOSE AND THE WANDERING MIND.

Dr. Leigh Riby, Reader in Psychology, Department of Psychology, Northumbria University, Newcastle upon Tyne, UK.

SOCIAL EPIGENETICS: THE NEW SCIENCE OF PHYSICAL AND MENTAL HEALTH

Panayiotis G. Prontzos, Professor Emeritus, Political Science Department, Langara College, Vancouver, CANADA.

NEURAL CHANGES ASSOCIATED WITH SUCCESSFUL ANTIDEPRESSANT TREATMENT IN ADOLESCENTS WITH MAJOR DEPRESSIVE DISORDER (MDD)

Dung Pham, Department of Psychology, Macalester College, St. Paul, Minnesota, UNITED STATES.
Kathryn Cullen, Department of Psychiatry, University of Minnesota Medical School, Minneapolis, UNITED STATES

ASSESSMENT OF CHILDHOOD MALTREATMENT AMONG ADULT CRIMINALS MAY HELP PREDICT MENTAL HEALTH PROBLEMS AND RECIDIVISM

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ευθύμιος Ι. Βαλκάνος, Γεώργιος Δ. Μάρδας
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη)
Θεόδωρος-Βασίλειος Μάρδας, πολιτικός επιστήμονας
ΑΘΗΝΑ – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ -2017

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατ' αρχήν, ο όρος «πολιτική», ως ουσιαστικοποιημένο επίθετο, εφαρμόζεται τόσο στους τρόπους αντίληψης του κράτους, όσον και στα καθεστώτα που υπάρχουν στην πράξη. Επίσης, αυτός ο όρος εφαρμόζεται στα κόμματα, στους ανθρώπους, που τα διαχειρίζονται και στην εξουσία για την οποία αμύλλονται. Η πολιτική επιστήμη θα βρει το συμπλήρωμά της ή την ίδια την πληρότητά της μέσα σε μία γενική θεωρία των συστημάτων και μέσα σε μία θεωρία των ιδεολογιών. Οι κοινωνικοπολιτικές έρευνες, όμως, για τις διάφορες κοινωνικές πολιτικές δεν είναι ικανοποιητικές. Σε επίπεδο πολιτικό, η παγκοσμιοποίηση και η αποκέντρωση των πολιτικών έχουν επηρεάσει συχνά τους αποφασίζοντες αρμοδίους στην επιστημονική πραγματογνωμοσύνη. Γενικώς, η εφαρμογή μίας πολιτικής υποχρεώνει να λάβουμε θέση μεταξύ ενός μεγάλου αριθμού αντικειμένων και να επιλέξουμε τα μέσα που θα θέσουμε σε λειτουργία, δεδομένου ότι κάθε επιλογή έχει διάφορες συνέπειες (οικονομικές, κοινωνικοπολιτικές κ.λπ.). Η οικονομική πολιτική, καθώς και η κοινωνική πολιτική είναι δύο ξεχωριστές απόψεις μίας συνολικής πολιτικής. Ειδικότερα, η οικονομική πολιτική περιλαμβάνει: την ταχεία οικονομική αύξηση, και τις κατάλληλες επιλογές των μέσων που θα θεθούν σε λειτουργία για το άριστο αποτέλεσμα και επίτευξη των συγκεκριμένων σκοπών, ενώ η κοινωνική πολιτική περιλαμβάνει: την παρέμβαση στην αναδιανομή, την πολιτική κοινωνικής ασφάλισης, την κοινωνική φροντίδα της οικογένειας και την κατοικία κ.λπ. Βεβαίως, η κοινωνική πολιτική και η οικονομική αύξηση διατηρούν αμοιβαίες στενές σχέσεις. Δεν ομιλούμε δε για αύξηση χωρίς δομική μεταρρύθμιση, διότι η ανάπτυξη με ίσους ρυθμούς των διάφορων τομέων παραγωγής δεν έχει ποτέ παρατηρηθεί και ούτε αυτό θα συμβεί. Η έννοια της ανάπτυξης οφείλει, εξ άλλου, να συγκεντρώνει τις κοινωνικές και πνευματικές αλλαγές, που συνεπάγεται η εν λόγω αύξηση. Οι ατομικές ή συλλογικές αποφάσεις λαμβάνονται, σήμερα (2017), κάτω από το φως της οικονομικής και κοινωνικής πληροφορίας. Όθεν, αυτές οι αποφάσεις προσεγγίζουν, συνήθως, στην ποσοτικοποίηση, στη στατιστική και στην πληροφορική. Ένα μεγάλο, όμως, ερώτημα προκύπτει από τη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων. Μπορεί κανείς να προστρέξει, μέσα σε αυτόν τον τομέα, με μεθόδους, που δοκιμάστηκαν στον τομέα των φυσικών επιστημών; Η ίδια ιδέα μίας επιστημονικής γνώσης είναι εφαρμόσιμη όταν έχουμε απασχοληθεί με την πραγματικότητα ή ο άνθρωπος επεμβαίνει, βασικώς, ως αίτιο. Η οργάνωση του προγραμματισμού συνίσταται στο να θέσει σε λειτουργία τη διαδικασία του αναγκαίου σχεδιασμού, την υποστηρίξει οργανωτικά υποδομής, καθώς επίσης, τον καθορισμό των ρόλων εκάστου μέσα στην επεξεργασία των σχεδίων, κατά τη διάρκεια, που ο κοινωνικός προγραμματισμός είναι ένα σύνολο προβλέψεων και προβλεπομένων αποφάσεων στην κοινωνική κλίμακα, εν όψει μάλιστα λήψης ορισμένων αποτελεσμάτων, που αφορούν στο κοινωνικό σχέδιο. Λέξεις-κλειδιά: μεθοδολογία, πολιτική, κοινωνικός και οικονομικός σχεδιασμός, ανάπτυξη, κοινωνιολογικός, κοινωνικοπολιτικός.

DEVELOPPEMENT ET METHODOLOGIE DE PLANIFICATION A LA POLITIQUE SOCIALE

Efthymios I. Valkanos, Georges D. Mardas
Université de Macédoine (Thessalonique)
Theodoros-Vassilios Mardas, sciences sociales

RÉSUMÉ

Tout d'abord, l'essentielle adjectif "politique" est appliqué tant aux manières de concevoir l'État (systèmes politiques), qu'aux régimes, existant pratiquement. Il s'applique également aux parties, aux homes, qui les mènent et au pouvoir que les partis se disputent. La science politique trouverait son complément ou même son accomplissement dans une théorie générale des systèmes et dans une théorie des idéologies que la linguistique pourrait étudier. Les recherches sociopolitiques ont accordé assez peu d'intérêt à l'analyse des sociaux politiques. Sur le plan politique, et globalisation et la décentralisation des politiques ont ouvert plus fréquent par les décideurs a l'expertise scientifique. En général, définir une politique oblige à prendre position entre un grand nombre d'objectifs et à choisir les moyens de les mettre en œuvre, chaque option ayant des conséquences variées (économiques, sociopolitiques etc.). La politique économique et la politique sociale sont deux aspects particuliers d'une politique globale. En particulier, la politique économique comprend: la croissance plus ou moins rapide et les choix des moyens à mettre en œuvre pour atteindre la meilleure situation (optimum) en fonction de ses finalités concrétisées par les objectifs hiérarchisés, tandis que la politique sociale comprend: l'intervention sur la répartition, la politique de transferts (Sécurité Sociale), les aides à la famille et au logement etc. Certes, Politique Sociale et croissance économique entretiennent d'étroites relations réciproques. Il n'est pas de croissance sans modification de structure, car l'essor à des rythmes égaux des divers secteurs de production n'a jamais été observé et ne le sera jamais. La notion de développement doit en outre intégrer les changements mentaux et sociaux qu'entraîne la croissance. C'est en tenant compte des différences existant en ces domaines entre les divers pays qu'il est possible de concevoir les instruments de leur développement. Les décisions individuelles ou collectives sont placées aujourd'hui (2017), sous l'éclairage de l'information économique et de l'information sociale. Or celles-ci font largement appel à la quantification et au langage des statistiques et au système informatique. Une grande interrogation s'élève à propos de l'étude des phénomènes sociaux. Peut-on recourir, dans ce domaine, aux méthodes qui ont fait leurs preuves dans le domaine des sciences de la nature? L'idée même d'une connaissance scientifique est-elle applicable lorsqu'on a affaire à un ordre de réalité où l'homme intervient à titre essentiel en tant qu'agent? L'organisation de la planification consiste à la mise en œuvre d'un processus de planification nécessaire, le support d'une infrastructure organisationnelle, ainsi que la définition des rôles de chacun dans l'élaboration des plans, pendant que la planification sociale est un ensemble de prévisions et de décisions prévues à l'échelle d'une société en vue d'obtenir certains résultats sur le plan social. Clés-Mots: Méthodologie, politique, sociale, économique, planification, développement, sociologique, sociopolitique.

1.0 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

1.1. Προσανατολισμός των κοινωνικών πολιτικών

Η κοινωνική πολιτική θεωρείται κυρίως, αλλά και συχνά, ευθύνη της εφαρμοσμένης κοινωνιολογίας παρά της κοινωνιολογικής θεωρίας. Πράγματι, μία από τις ανεπάρκειες της κοινωνιολογίας ως πολιτικό όργανο προέρχεται από το γεγονός, ότι μερικές περιπτώσεις μεθόδου εφαρμοσμένης έρευνας μπορούν να κρίνουν τις ελλοχεύουσες αδυναμίες στα εννοιολογικά σχέδια ή τις θεωρητικές προτάσεις. Χάρην στις σύγχρονες στατιστικές τεχνικές της κοινωνιομετρίας, ο κοινωνιολόγος μπορεί να δηλώσει τους υπάρχοντες συσχετισμούς μεταξύ των διαφορετικών ποσοτικών προσδιορισμών μεταβλητών¹. Υπάρχει, όμως, ένα άλλο τμήμα - μέσα στον τομέα της κοινωνιολογίας - που είναι σημαντικό: Η διαφορά μεταξύ ενός κριτικό-ιστορικού και λειτουργικό-μεθοδολογικού προσανατολισμού. Η σχολή της πρώτης κατεύθυνσης της σκέψης, που μπορεί να διεκδικήσει άτομα, όπως ο J.S. Mill (1806-1873), K. Marx (1818-1883) και H. Marcuse (1898-1979), ως υποστηρικτές της, αφορά στην κοινωνική πολιτική μόνο έμμεσα. Οι μορφές της, σχετικά με τη φύση του κράτους υπηρεσιών, είναι πάρα πολύ θεμελιώδεις και οι προτάσεις της για τη μεταρρύθμιση είναι πάρα πολύ εκτεταμένες και παρέχουν ειδικές απαντήσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία οι φορείς χάραξης πολιτικής ζητούν. Από την άλλη πλευρά, ο λειτουργικό-μεθοδολογικός προσανατολισμός βρίσκεται σε αρμονία με το πλαίσιο της αναφοράς και τις λειτουργικές απαιτήσεις των φορέων χάραξης πολιτικής. Είναι, επομένως, μόνο αυτή η ερμηνευτική προσέγγιση της κοινωνικής πολιτικής, που τείνει να συμμετέχει στην τρέχουσα διαδικασία του πολιτικού σχηματισμού. Τα εταιρικά ενδιαφέροντα αυτής της λειτουργικό-μεθοδολογικής αδελφότητας απαιτούν τη συνεχή επικύρωση της υψηλότερης ορθολογιστικής ικανότητας στους ηγεστών. Δεδομένου ότι οι οικονομικές και κοινωνικές παροχές πρέπει συλλογικά να υποστηρίξουν την πρόταση, ότι τέτοια πείρα είναι πράγματι ο καλύτερος οδηγός στην άρθρωση και την εφαρμογή των κοινωνικών πολιτικών. Οι επιλογές, που παρουσιάστηκαν σε αυτό το τμήμα, εν τούτοις, δείχνουν, ότι παρόμοιες αξιώσεις πρέπει να προστατευθούν με ορισμένες επιφυλάξεις². O R.A. Millikan (1868-1953) απευθύνεται στα προβλήματα, που προκύπτουν σε συνεργασία μεταξύ του κοινωνικού επιστήμονα, ως ειδικού στον τομέα της γνώσης, και του φορέα χάραξης πολιτικής και ως ειδικού στον τομέα της δράσης. Επειδή οι φυσικές επιστήμες χρησιμεύουν ως ένα είδος ιδανικού εγώ για τη βιομηχανία γνώσης στο κράτος υπηρεσιών, ο κοινωνικός επιστήμονας τείνει να εστιάζει την προσοχή του στις ερωτήσεις, που είναι «διερευνητικές» με κατάλληλες επιστημονικές μεθόδους και για να φθάσουν στα συμπεράσματα, η αξιοπιστία των οποίων μπορεί να καταδειχθεί από τους κανόνες της επιστημονικής τεκμηρίωσης. Όμως τέτοια κριτήρια δεν παράγουν πάντα εφαρμόσιμα αποτελέσματα ή τουλάχιστον δεν μπορούν να διαφωτίσουν ή να πληροφορήσουν αυτούς που χαράζουν πολιτική. Επί πλέον, δημιουργούν μία κατάσταση στην οποία ένα «διερευνητικό» ζήτημα είναι πιθανότερο να γίνει το θέμα μίας συζήτησης δημόσιας πολιτικής από ένα, που είναι λιγότερο αποδεκτό ή οικείο, σύμφωνα με τις δεξιότητες του κοινωνικού επιστήμονα. Παραδείγματος χάριν, η διαθεσιμότητα μίας

προδοκμασμένης και αντιγράφιμης «κλίμακα ανομίας» προσκαλεί τον κοινωνιολόγο για να ερευνηθεί αυτή η μεταβλητή ως πιθανή πηγή οποιοδήποτε αριθμού κοινωνικών προβλημάτων, ενώ στην εξ ίσου υποδηλωτική έννοια της κοινωνικής ικανότητας, για την οποία καμμία τέτοια δοκιμή και μέτρηση δεν υπάρχει, έχει δοθεί λιγότερη προσοχή. Οι περιορισμοί, που τοποθετούνται επάνω στην κοινωνική πολιτική από τη συμμετοχή του κοινωνικού επιστήμονα δεν περιορίζονται στις προκαταλήψεις που είναι έμφυτες στη μεθοδολογία του. Δεδομένου ότι οι βελτιωμένες προσπάθειες απαιτούν όχι μόνο έναν καθορισμό του προβλήματος αλλά και μερικές υποθέσεις σχετικά με τις αιτίες ή τις ρίζες του. Η ερώτηση, που προκύπτει, αφορά στο βαθμό που ο κοινωνικός επιστήμονας είναι πράγματι εμπειρογνώμονας στην αιτιολογία των κοινωνικών φαινομένων και παθολογιών. Οι ακόλουθες τρεις επιλογές, που παρουσιάζονται παρακάτω, δείχνουν μερικούς από τους παράγοντες, που μπορούν να περιορίσουν τη χρησιμότητα και την αξιοπιστία του σε αυτή την περιοχή: (α) μπορεί να τείνει να προβάλει επάνω τις αξίες και τις διαθέσεις του σχετικά με το θέμα των ερευνών του, (β) μπορεί να είναι ανίκανος να αντιμετωπίσει τις πολλαπλές απώλειες και (γ) οι επιστημονικές απεικονίσεις, που δημιουργεί για λόγους αιτιώδων εξηγήσεων μπορεί να γίνουν δημοφιλή στερεότυπα, ακόμα κι αν η ίδια η ύπαρξη του φαινομένου, που θέτει ως αίτημα, μπορεί να εξετασθεί από τους συναδέλφους του.³ Οι αναλυτές εξετάζουν το ρόλο του κοινωνικού επιστήμονα, που αφορά στον πολιτικό σχηματισμό κατά το στάδιο της εφαρμογής. O H. Miller (1891-1980) σημειώνει πως τα πιλοτικά προγράμματα, που είναι σχεδιασμένα να εξετάσουν τις συστάσεις πολιτικής, μπορούν να γίνουν μέσα υπεκφυγής πολύπλοκων προβλημάτων - μία τεχνική γνώστη σπουδαιότητας ως «αναφορά του ζητήματος στην επιτροπή»⁴. Από άλλους ερευνητές συμπεραίνεται, ότι το τελευταίο στάδιο της συμμετοχής του κοινωνικού επιστήμονα στην κοινωνική πολιτική είναι ο ρόλος του ως εκτιμητή των προγραμμάτων, που υποστηρίζονται από τα κρατικά ή άλλα δημόσια κεφάλαια. Αυτό είναι μία λεπτότερη φάση, που προκαλεί τους «αμοιβαίους συμβιβασμούς», τους «παρεμποδοτικούς ελιγμούς», την αμφισβησία των στοιχείων και τις εκτός προγράμματος εκτιμήσεις^{5,6,7}. Κατ' αυτό τον τρόπο μπορούν να υπάρξουν καλοί λόγοι για τον εκτιμητή να δημιουργήσει εντυπώσεις, και όπου παραποίει το τελικό προϊόν, αυτό είναι συνήθως από την παράλειψη παρά την αποστολή^{8,9}. Από τα παραπάνω, είναι σαφές, ότι η προσοχή μας μένει, κυρίως, στις προβληματικές πτυχές της σχέσης μεταξύ των κοινωνικών επιστημών και της κοινωνικής πολιτικής. Είναι, επίσης, αυτό το σημείο ένα θετικό και αποδοτικό στοιχείο σε αυτή τη συνεργασία^{10,11}. Λαμβάνοντας δε υπόψη τα εταιρικά ενδιαφέροντα των κοινωνικών επιστημών και τους περιορισμούς της υψηλότερης ορθολογιστικής ικανότητάς τους, η κοινωνική πολιτική δεν πρέπει να γίνει ο αιχμάλωτος τους στον αποκλεισμό των έγκυρων εννοιών του ατόμου της δράσης. ^{12,13} Ειδικότερα, όσον αφορά στην κρατική διοίκηση, οι λόγοι υποστήριξης των κοινωνικών επιστημών είναι οι ίδιοι, όπως για την υποστήριξη οποιοδήποτε είδους επιστημονικής έρευνας. Σχεδόν ο καθένας συμφωνεί, ότι είναι καλό για τη δημόσια πολιτική να έχει περισσότερους και καλύτερους επιστήμονες. Αλλά ο κεντρικός λόγος για την υποστήριξη

Η ΑΛΛΗΛΟΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ι. ΒΑΛΚΑΝΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΜΑΡΔΑΣ

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΡΔΑΣ

Πολιτικός Επιστήμονας-Ιστορικός

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η λέξη ήθος, κατά την αρχαιότητα, εσήμαινε τον τόπο διαμονής των ανθρώπων. Αργότερα στην έννοια αυτή προστέθηκε και η έννοια του φρονήματος και του χαρακτήρα. Επίσης, το ήθος εκφράζει τον τρόπο ζωής, συμπεριφοράς και έκφρασης των ανθρώπων, καθώς και τα έθιμα, που έχει ένας λαός. Η ηθική, εκφράζει τις ανθρώπινες πράξεις από την οπτική της αξίας, προβαίνοντας στο χαρακτηρισμό αυτών ως αγαθών αξιών ή μη αγαθών αξιών. Έτσι, μια ηθική δεν αποτελεί αξία καθ' εαυτή, η δε αξία της, εάν υπάρχει, θα πρέπει να βρίσκεται πέραν εκείνης (Μουτσόπουλος, 1972:89,90).

Το κύριο γνωστικό αντικείμενο της ηθικής είναι η πρακτική συμπεριφορά του ανθρώπου και το οποίο προσπαθεί να προσδιορίσει το ηθικά σωστό ή το ηθικά λανθασμένο. Η ηθική συνείδηση (ή ηθικός νόμος), η ελευθερία της βούλησης, η αρετή, η κακία και η ηθική προσωπικότητα είναι τα άλλα θέματα θεωρητικής εξέτασης από την ηθική.

Η ηθική, ως φιλοσοφικός κλάδος, αναζητεί το «δέον πράττειν». Ασχολείται ο επιστημονικός αυτός κλάδος και με το άτομο και με την κοινωνία. Διερευνά, διαπιστώνει και αποτιμά την αξία ή απαξία των πράξεων των ατόμων (περιγραφικός χαρακτήρας) και ορίζει κανόνες (κανονιστικός χαρακτήρας).

Οι φιλοσοφικές προτάσεις του Σωκράτη (470/469-399 π.Χ.) "πώς βιωτέον" και "όντια τρόπον χρη ζην", απετέλεσαν τα καταστατικά προβλήματα τόσο της ηθικής φιλοσοφίας, όσο και της ηθικής πράξης.

Η νεότερη φιλοσοφική προβληματική, σε θέματα κανονιστικής και εφαρμοσμένης ηθικής, καθώς και σε αναζητήσεις της μεταηθικής, έχει ως αφετηρία τα αρχικά θεμελιώδη ερωτήματα του Σωκράτη, όπως είναι το ερώτημα "τί είναι;" για κάθε πράγμα, έννοια και αρετή.

Λέξεις-κλειδιά: ήθος, ηθική, έθιμο, το δέον πράττειν, μεταηθική, διαφθορά, διαπλοκή, κρίση.

THE INTERDEPENDENCE SOCIAL ETHICS AND SOCIO-ECONOMIC CRISIS

Efthimios I. VALKANOS GEORGE D.MARDAS

University of Macedonia

NIKOLAOS - THEODORE MARDAS

Political Scientist-Historian

SUMMARY

The word ethos, in ancient times, meant the place of residence of the people. Later this concept was added the concept of belief and character. Also, ethics expresses lifestyle, people's behavior and expression, and customs, which is a people. The Moral, expresses human actions from the point of value, making the characterization of these values as goods or goods not. Etsi values, one pleasure is not a value in itself, and the amount, if any, must be beyond that (Moutsopoulos, 1972: 89,90).

The main subject area of morality is the practice of human behavior, which tries to determine the morally right or morally wrong. The moral conscience (or moral law), freedom of the will, virtue, vice and moral personality is the other theory test subjects from ethics.

Morality, as a philosophical branch, seeking the "appropriate doing." He is the scientific branch and to the individual and to society. Explores, observes and evaluates the value or worthlessness of the acts of individuals (descriptive) and defines rules (regulatory nature).

The philosophical Socrates proposals (470 / 469-399 BC) "how vioteton" and "so anyone on whom financial livelihood", the statutes were problems both moral philosophy, and moral act.

The newest philosophical problematic in applied ethics and regulatory issues, as well as searches of metaethics, starts from the initial fundamental questions of Socrates, as is the question "what Estin?" For every thing, meaning and virtue.

Keywords: ethics, morality, tradition, the "appropriate doing" metaethics, corruption, interweaving, crisis.

1. Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ-Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το βασικό κριτήριο για την έρευνα της ηθικής, είναι κείμενο να ορίσει θεσμικούς και τρόπο ζωής της κοινωνικής συμβίωσης και οργάνωσης, που η αξία μιας πράξης, η οποία σχετίζεται με την ανθρώπινη συμπεριφορά, της οποίας οι συνιστώσες είναι ο χαρακτήρας και το φρόνημα του ατόμου, αφ' ενός και οι κοινωνικές αντιλήψεις και κανόνες, αφ' ετέρου. Ο Πλάτωνας (428/427-348 π.Χ.) δεν διδάσκει, απλά, την ασκητική ηθική, που είναι μία αρνητική ηθική, αλλά δέχεται όλες τις παραδοσιακές ηθικές αξίες και αρετές και θεωρεί δε την αρετή ως μία ηθική αξία (Φαίδων 82C και 83 D). Κατά την ασκητική ηθική του Πλάτωνα, που ήταν επηρεασμένη από τους Πυθαγορείους και από τις Ορφικές ιδέες, επιβάλλεται πόλεμος κατά των επιθυμιών και κατά της ηδονής, ενώ δέχεται τη θεότητα ως πηγή κάθε καλού και τέλειου. Το δίκαιο είναι το συμφέρον του ισχυρότερου. Προϋπόθεση δε της ώριμης συγκρότησης του ηθικού χαρακτήρα είναι η εσωτερική ισορροπία μεταξύ των δυνάμεων της ψυχής και η αρμονική λειτουργία τους. Αυτή είναι η αρετή της δικαιοσύνης (Πολιτεία Α' 337c1-2 και Δ' 433a8-9).

Κατά τον Αριστοτέλη (384-322 π.Χ.), οι διανοητικές και οι ηθικές αρετές ωθούν τον άνθρωπο στην ορθή συμπεριφορά, η οποία, τελικά, εξαρτάται από την εκλογή του μέσου (μεσότητα). Η αρετή νοείται ως ανωτερότητα, ως υπεροχή. Όμως τα στοιχεία της αρετής σφωροσύνη και ανδρεία καταστρέφονται από την υπερβολή και την έλλειψη, ενώ σώζονται και τα δύο στοιχεία από την τήρηση του μέτρου (Ηθικά Νικομάχεια, 5η Ενότητα, Β3, 1-2.1104b 3-13). Εκτός από τις ηθικές αρετές, ο Αριστοτέλης ερευνά και τις διανοητικές αρετές (σοφία, φρόνηση, σύνεση κ.λ.). Η διανοητική αρετή αποκτάται, κατά το πλείστον, με τη διδασκαλία, ενώ η ηθική (αρετή) με τον έθιμο (ή δ' ηθική περιγίνεται εξ' έθους) (Ηθικά Νικομάχεια, 1η Ενότητα, Β1, 1-3.1103a 14-26). Η ηθική, κατά τον Αριστοτέλη, αποτελεί μέρος της πολιτικής επιστήμης, την οποία θεωρεί την ανωτάτη πρακτική επιστήμη. Έτσι, η ηθική του Αριστοτέλη είναι κοινωνική, ενώ η πολιτική του είναι ηθική (Ross, 1993: 265-273).

Η κοινωνική ηθική, που είναι μέρος της κοινωνικής φιλοσοφίας, ασχολείται με τους κανόνες, που πρέπει να διέπουν την κοινωνική ζωή και ειδικότερα τις διαπροσωπικές και διαμαδικές σχέσεις σε μία κοινωνία. Στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης ηθικής εμφανίζονται δύο εκδοχές σε όλο το φάσμα της πνευματικής και κοινωνικής υπόστασης: μία κύρια και μία παρεπόμενη-η διαφθορά και η διαπλοκή.

Η διαφθορά, κατ' αρχήν, είναι μία κατάσταση στην ανθρώπινη σκέψη και συμπεριφορά, κατά την οποία εμφανίζεται φθορά (καταστροφή, αφανισμός, θάνατος) στα ήθη, τις αξίες και τις επικρατούσες αρχές χρηστής και ενάρετης συμπεριφοράς.

Η διαφθορά αυτή, έτσι, χαρακτηρίζεται, ειδικότερα, από ηθική εξαχρέωση, εκφασισμό, εκμαυλισμό και χρησιμοποίηση αθεμίτων μέσων για να παραβιάζονται οι νόμοι και οι ηθικοί κανόνες προς ίδιο όφελος (εγκληματικότητα, διακίνηση ναρκωτικών, εμπορία σεξουαλικών ανθρώπινων οργάνων κ.τ.λ.).

Η διαπλοκή, με την κάδομη αυτής έννοια, είναι λοξοδρομία (παρέκβαση) ενός ατόμου, σε συνεργασία και στενή αλληλεξάρτηση με άλλο πρόσωπο ή άλλα πρόσωπα, κατά τρόπο παρασκηνιακό και πέραν των κανόνων της ηθικής και του νόμου, ώστε, τελικώς, να εξημερευτούν ίδια συμφέροντα των διαπλεκόμενων. Η εν λόγω διαπλοκή, όμως, είναι το αποτέλεσμα (προϊόν) της, ως άνω, διαφθοράς στην κοινωνία. Για την επίτευξη δε των σκοπών τους, τόσο οι διαπλεκόμενοι, όσο και οι διαφθορείς, χρησιμοποιούν τη δημόσια (αλλά και την ιδιωτική) πολιτική και οικονομική εξουσία, καθώς και κοινωνικοπολιτικούς εκβιασμούς. Η εφαρμοσμένη οικονομική (ειδικότερα η οικονομική και κοινωνική πολιτική) έχει ως κεντρικούς άξονες άσκησης της την κοινωνική δικαιοσύνη και τον αμοιβαίο περιορισμό των απαιτήσεων και διεκδικήσεων μεταξύ των οικονομούντων, καθώς και κοινωνικοπολιτικούς εκβιασμούς. Σε τομές αυτές της οικονομικής επιστήμης, αναγκαστικώς, προσαρμόζεται σε ηθικούς κανόνες. Σε θεωρητική οικονομική και κοινωνική οπτική, ο οικονομολόγος V. Pareto (1848-1923) δέχεται, ότι η οικονομία δεν έχει καμία σχέση με την ηθική και τους κανόνες της, ενώ ο L. Walras (1834-1910) υποστηρίζει, ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των τομέων της οικονομίας και της ηθικής, σε μικρότερη ή μεγαλύτερη κλίμακα. Τελικώς, ο A. Marshall (1842-1924), δεν Η Ελλάδα, βρίσκεται στην κορυφή των πλέον διεφθαρμένων χωρών στον κόσμο, μαζί με τις χώρες: Αλβανία, Γαμπόν, Κονγκό, Φιλιππίνες και Κένυα (Εταιρεία Gallup-Διεθνής Διαφάνεια, 2006). μπορούμε να δικαιολογήσουμε ηθικά τη σύμπτωση της ανθρώπινης εξαθλίωσης και του υπέρμετρου πλούτου.

Κατά την περίοδο των κοινωνικοοικονομικών κρίσεων, αναδεικνύεται η δύναμη αντιφατικότητας του ανθρώπινου όντος: η θρησκεία του πλούτου και η δημιουργία κινήματα ανθρώπινη αλληλεγγύη (Μπιτσάκης, 1981: 105-106).

Ποίο είναι, όμως, το εννοιολογικό περιεχόμενο και οι κοινωνικές συνιστώσες της κρίσης; Είναι γεγονός, ότι σε ένα χρονικό σημείο, μία ανθρώπινη κοινωνία εμφανίζεται με ορισμένη μορφή και συγκεκριμένες δομές, που είναι αποτέλεσμα εξελικτικών διεργασιών και αλληλεπίδρασης κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών μεγεθών, που έλαβαν χώρα, κυρίως, κατά την άμεσως προηγούμενη χρονική περίοδο από το εν λόγω χρονικό σημείο αναφοράς.

Όταν, όμως, ο ρυθμός ανάπτυξης της ανθρώπινης αυτής κοινωνίας, (η οποία βρίσκεται σε ισορροπία, με κάποια χρονική κανονικότητα και σταθερότητα μεγέθους, κατά την τελευταία προηγούμενη περίοδο), διαταράσσεται, οπότε τα θετικά μεγέθη εμφανίζουν μείωση, ενώ οι αρνητικοί παράγοντες αύξηση, χωρίς, ταυτόχρονα, να είναι άμεσα ορατό το τέλος αυτών των συσχετίσεων, τότε η κοινωνική ανάπτυξη, σε όλες τις εκφάνσεις της, ευρισκείται σε ύφεση (γαλαρώνει) και χαρακτηρίζεται, προοδευτικά, από δυσχέρειες, κινδύνους, εντάσεις, αντιθέσεις και συγκρούσεις.

Για το χρονικό αυτό διάστημα της κοινωνικής εντροπίας (τρία έως πέντε έτη), θεωρείται, ότι ορισμένοι κοινωνικοί τομείς ή ολόκληρη η κοινωνία ευρισκονται σε κρίση ή οδύνη προς την κρίση. Επομένως, τα πρωτογενή αίτια όλων των μορφών κρίσης εντοπίζονται στις ρίζες της οικονομικής και κοινωνικής ανισορροπίας (Μάρδας, 1998: 19-29). Γίνεται, επίσης, αποδεκτό, ότι η εν λόγω κρίση είναι καθολική. Η βαθειά δε πολιτική και κοινωνική κρίση, που κλυδωνίζει την Ελλάδα (1990), δεν εκδηλώνεται μόνο στα μεγάλα σκάνδαλα και στην κορυφή (Μπέης, 1990: 48,49).

Η φιλοσοφική-κοινωνιολογική προσέγγιση εννοεί την κρίση ως τη φθορά και τη δύναμη κατάρρευση των θεσμών, με τη βαθύτερη έννοια του όρου «θεσμός». Η κρίση της κοινωνίας (το έτος 1975) δεν είναι απλά οικονομική. Είναι κρίση καθολική. Είναι κρίση των θεσμών και των σημασιών πάνω στους οποίους είναι συγκροτημένη η κοινωνία (Καστοριά δε της, 1981: 183, 186).

2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ Σε συνάρτηση με την εισήγηση του "η αναδιανομή του πλούτου σε περιόδους κρίσεων", στο 2ο Φιλοσοφικό FORUM, 20-06-2015, Παλαιά Βουλή, Αθήνα. Από τη μελέτη και την ανάλυση, διαχρονικά και διατοπικά, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, όλων των παραπάνω προτάσεων και επίσημων σχετικών στοιχείων (Eurostat, ΕΛ.ΣΤΑΤ), αβίαστα προκύπτει, ότι η Ελλάδα βίωσε και βιώνει βαθμιαίως, την τελευταία περίοδο (2009-2017), μία έντονη οικονομική, κοινωνική και θεσμική κρίση, χωρίς να διαφαίνεται στο άμεσο μέλλον ανάκαμψη στην κρίση αυτή. Στο επίπεδο δε της ex ante αντιμετώπισης τυχόν νέας μελλοντικής κρίσης, επιβάλλεται, επί πλέον, η συνταγή αυστηρού κοινωνικού και οικονομικού εφαρμοσμένου επιστημονικού προγραμματισμού, σύμφωνα με τα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα της χώρας, αλλά και με ιδιαίτερη έμφαση στην προσπάθεια βελτίωσης των σχετικών ηθικών και πνευματικών δεικτών, που αναφέρονται στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό. Συνολικούθως, για την άμεση, έστω εκ των υστέρων, αντιμετώπιση της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης, κρίνονται, αθως, ως απολύτως αναγκαία, τα επόμενα μέτρα πολιτικής επιλογής: α. αυξητική ισορροπία στους συντελεστές παραγωγής, β. μείωση του ελλείμματος των εξωτερικών συναλλαγών, γ. τόνωση της ζήτησης, δ. διασφάλιση του εργασιακού κερτημένου, ε. προστασία του θεσμικού πλαισίου των κοινωνικών δικαιωμάτων, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, στ. διασφάλιση της εθνικής ανεξαρτησίας και ζ. διασφάλιση ενός ανεκτού κοινωνικού δικτύου για τις κοινωνικοοικονομικά αδύνατες και ευάλωτες ομάδες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Αριστοτέλης (χ.χρον.). Ηθικά Νικομάχεια. 2. Καστοριάδης, Κ. (1981). Η φανταστική θέσμιση της κοινωνίας. Αθήνα: εκδ. ΡΑΠΠΑ. 3. Μάρδας, Γ. Δ. (1998). Το σύγχρονο κοινωνικό κράτος. Αθήνα: εκδ. Α. Ν. Σάκκουλα. 4. Μουτσόπουλος, Ε. (1972). Αι Ηδοναί. Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη. 5. Μπέης, Κ. Ε. (1990). Η κρίση της νεοελληνικής κοινωνίας. Αθήνα: εκδ. Μπιτσάκης, Ε. Ι. (1981). Φιλοσοφία του ανθρώπου. Αθήνα: εκδ. Ι. Ζαχαρόπουλος-Σύγχρονη φιλοσοφική Βιβλιοθήκη. 7. Πλάτων (χ.χρον.). Φαίδων. 8. Πλάτων (χ.χρον.). Πολιτεία. 9. Ρος, W. D. (1993). ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ. Αθήνα: εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ: ΜΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΑΛΚΑΝΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΔΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ –ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΡΔΑΣ-ΝΟΜΙΚΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημιουργία θεωρείται ως μία διαδικασία κατασκευής ενός αντικείμενου ή η πραγματοποίηση μιας ιδέας, μιας σκέψης, ενός σχεδίου. Η δημιουργία, είτε οφείλεται στη θεϊκή χάρη, όπως πίστευε ο Πλάτων (427/428-347π.Χ.), είτε είναι η (ωσόνονος) πνοή του ασυνείδητου, όπως ισχυρίζεται ο Hartmann (1882-1950), είτε είναι η libido του Freud (1856-1939), σε κάθε περίπτωση, αποτελεί έκφραση των εσωτερικών αναγκών του ανθρώπου, δηλαδή είναι μία βαθειά υπαρξιακή ανάληψη, μέσω της οποίας ο άνθρωπος καταβάσκει και αναγνωρίζει τον εαυτό του. Επομένως, η δημιουργία είναι η πρωτοτυπία στην έμπνευση για την εκτέλεση ενός έργου ή πράγματος. Εκείνος δε, που έχει τη δυνατότητα να παράγει την εν λόγω πρωτοτυπία ονομάζεται δημιουργικός. Εννοιολογικός, ως δημιουργικότητα (creativity) ορίζεται η ικανότητα παραγωγής ενός νέου έργου ή μιας ιδέας με συντελεστή προέλευσης τη μίμηση και τη φαντασία. Η μίμηση είναι η ασυνείδητη ή συνειδητή τάση του ατόμου να επαναλάβει ένα πρότυπο, ενώ για τον Αριστοτέλη (384-322 π.Χ.) η μίμηση είναι η πρώτη μάθηση για τον νεογενόμενο άνθρωπο (Περί Ποιητικής IV). Η δημιουργική φαντασία (σκόπημη ή αυθόρμητη ή συνδυαστική) τροποποιεί τις παλιές παραστάσεις και σχηματίζει άλλες τελείως διαφορετικές. Ο φιλοσοφικός όρος της φαντασίας συνίσταται στη δύναμη του νου να συλλαμβάνει τις έννοιες των όντων. Και, επομένως, αυτό συντρέπει με την παράσταση (ή την εντύπωση), που δημιουργείται στο νου από κάποιο αντικείμενο, υπαρκτό ή νοητό, που καλείται “φάντασμα”, ενώ το αντικείμενο, που προκαλεί το φάντασμα λέγεται φανταστό, που και αυτό με τη σειρά του δημιουργεί το φανταστικό, ως εκδοχή της φαντασίωσης. Λέξεις-κλειδιά: δημιουργία, δημιουργικός, δημιουργικότητα, μίμηση, φαντασία, φάντασμα, φανταστό, φανταστικό, φαντασίωση.

CREATIVE APPROACH TO EXISTENCE: IMITATION AND IMAGINATION

EYTHYMIOΣ VALKANOS GEORGE MARDAS
University of Macedonia (Thessaloniki)
DIMITRIOS -EVANGELOS MARDAS-LEGAL

SUMMARY

Creating considered a manufacturing process of an object or the realization of an idea, a thought, a plan. The establishment, either due to theiki thanks, he believed Plato (427 / 428-347p.Ch.), Or the life-giving breath of the unconscious, as claimed by Hartmann (1882-1950), or the libido of Freud (1856 -1939), in each case, an expression of the inner human needs, that is a deeply existential analysis, through which man affirms and recognizes himself. Thus, the creation is the originality to the inspiration for the execution of a project or thing. He does not, which is able to produce such originality called creative. Conceptually, as creativity (creativity) is defined as the capacity of a new project or an idea factored origin imitation and imagination. Imitation is the unconscious or conscious tendency of the person to repeat a pattern, while Aristotle (384-322 BC) imitation is the first learning for newcomer man (About Poetry IV). The creative imagination (deliberate or spontaneous or combination) modify the old shows and other forms completely different. The philosophical term of imagination consists in the power of the mind to capture the notions of beings. And, therefore, it satisfied with the show (or impression) that is created in the mind of an object, real or imaginary, called “ghost” while the object, causing the ghost said to imagine that this in turn creates the imaginary, as version of fantasy.

Keywords: creation, creative, creativity, imitation, fantasy, ghost, fantastic, fantastic, fantasy.

1.Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΙΜΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΩΣΗΣ

Είναι φιλοσοφίας και κατανοήσιμες, προκειμένου να αντιληφθούμε τη σημασία της μίμησης, της ίδιας της φαντασίας και της φαντασίωσης, προκειμένου να αντιληφθούμε τη σημασία της μίμησης και τη φιλοσοφία της φαντασίωσης. Κατ' αρχήν, η μίμηση προσεγγίζεται εννοιολογικά από διάφορες οπτικές: από το μεταβατικό αποθετικό ελληνικό ρήμα “μυμῶμαι”, προκύπτει το ουσιαστικό “μίμηση”. Όταν κάποιος κάνει ή φέρεται ή ομιλεί όπως ένας άλλος ή χρησιμοποιεί ως πρότυπο (μοντέλο, υπόδειγμα) το έργο ή τη σκέψη ή το λόγο άλλου προσώπου, τότε ο εν λόγω κάποιος λέμε, ότι μιμείται το “πρότυπο” του άλλου, δηλαδή το έργο ή οι πράξεις του αντιγράφουν πιστά το πρότυπο. Αλλά υπάρχει μίμηση κατά τη συνειδητή ή και ασυνείδητη προσπάθεια ενός να αναπαράγει στη σκέψη του ή τη συμπεριφορά του το ίδιο πρότυπο σκέψης ή συμπεριφοράς, που εμφανίζονται σε άλλα υποκείμενα.

Η δημιουργική και η ηθική αναπαράσταση της τέχνης είναι μορφή της μίμησης (Λεοντσίνη, 2009: 117 – 119). Δεν πρέπει, όμως, να συγχέουμε τη μίμηση με το μιμητισμό (mimétism), αφού ο τελευταίος είναι η παθητική και άκριτη αντιγραφή προτύπων, που σχετίζονται με ιδέες, τρόπους, μορφές, συμπεριφορές, στάσεις κ.λπ. Όταν δε η τέχνη της μίμησης χρησιμοποιεί χειρονομίες, μορφοσμούς, σωματικές κινήσεις, χωρίς να παρεμβάλλεται λόγος, τότε αναφερόμαστε στην μιμητική. Ειδικότερα, δε η θεατρική παράσταση μιας αρχαίας ελληνικής τραγωδίας είναι μία καθαρή μίμηση πράξης ή κίνησης (Μπαμπινιώτης, 2002 : 106). Ενώ η μίμηση είναι κάτι το φυσικό και συχνά αναγκαίο και περιβλεπόμενο, ο μιμητισμός εκφράζει μία νοσηρή τάση αυτουπότιμησης, που υπερβάλλεται με τη διαρκή μίμηση του άλλου (ξένου). Είναι δηλαδή μία εκούσια υποκατάσταση του εαυτού μας από τον ξένο. Μία μορφή μιμητισμού είναι και η ξενοναμία, που εκφράζει τη ρηχή μίμηση του ξενικού με ταυτόχρονη υποτίμηση του ξενικού, με σκοπό την αυτοπροβολή (Καργάκος, 1988: 1,2).

Στη σύγχρονη εποχή, η μίμηση επιβάλλεται από συστήματα, που προωθούν τον απανθρωπισμό του ανθρώπου, την αποκόλληση από τον εαυτό του. Δεν χρειάζεται ο άνθρωπος να υποτάσσεται σε πρότυπα, τα οποία είναι μη συμβατά με το χαρακτήρα του, τις ισχύουσες συνθήκες ζωής και το δικό του τρόπο σκέψης και έκφρασης (Μπιτσάκης, 1984 : 9, 14, 16).

Η μίμηση των αρχαίων και η προσοχή σε αυτούς δεν αποτελεί παρά το σύμπτωμα της δυσφορίας του ατόμου στο σύγχρονο πολιτισμό. Ίσως, θα μπορούσε να είναι και ένδειξη μιας θετικής θέλησης για δύναμη, που ιδιοποιείται, ερμηνευτικά, κάτι ξένο και μακρινό, για να επιβραβωθεί τον εαυτό της. Μπορεί κανείς να αποδώσει στον Friedrich Nietzsche μία μίμηση στην αναίτησή του στο ελληνικό παρελθόν της δυτικής σκέψης ενός αντιχριστιανικού προτύπου, του “μεγάλου προτύπου”, το οποίο πρότυπο θα επιστρέψει στο τελευταίο έργο του με τη μορφή του υπερανθρώπου (Nietzsche, 2013: 1,2). Στο σημείο αυτό εμφανίζεται μία φιλοσοφική ενεργητική σημασία της μίμησης, που συνδέεται άρρηκτα με τη φαντασία του ενεργούντος υποκειμένου, αλλά και με τη διάπλαση φανταστικών μορφών, που λέγεται φαντασίωση.

Η φιλοσοφία είναι η έρευνα της αλήθειας και της φύσης. Είναι η γενική επιστήμη, που έχει σκοπό τη συστηματική οργάνωση των ανθρώπινων γνώσεων και την προσπάθεια δημιουργίας μιας κοσμοθεωρίας και βιοθεωρίας (Αριστοτέλης, Ρητορική, 1983: 116, 206).

Η φιλοσοφία είναι η κυρίαρχη επιστήμη, η οποία αναφέρεται στον προσδιορισμό και κατανόηση από μία σειρά κεντρικών και άλλων παρόμοιων θεμάτων, ειδικώς θεμάτων σχετικών με τη γενική φύση της γνώσης, γλώσσας και αντιλήψεων, τα οποία επαναλαμβάνονται, προφανώς, σε εξειδικευμένες έρευνες και αναπαραστάσεις, μορφές και συλλογισμούς.

Επομένως, οι βασικές αιτίες, που οδηγούν τον άνθρωπο να φιλοσοφήσει είναι τρεις : α) ο θαυμασμός, β) η αμφιβολία και γ) η συναίσθηση των περιορισμένων δυνατοτήτων της ανθρώπινης ύπαρξης. Και οι τρεις αυτές αιτίες οδηγούν στην αναγνώριση της συμβολής της μίμησης, της φαντασίας και της φαντασίωσης στην προσπάθεια του ανθρώπου στο όντως ον, στην αλήθεια, στην ταύτιση του νοεῖν με το είναι (Αριστοτέλης, Περί Ψυχής, 1997 : 75).

Η μίμηση οδηγεί στα πρότυπα, που θαυμάζει ο άνθρωπος. Η αμφιβολία αίρεται με κοινώς παραδεκτά πρότυπα. Η φαντασία και η φαντασίωση συμπληρώνουν τη φιλοσοφική ενόραση πέραν των ανθρώπινων δυνατοτήτων σε υποδείγματα σκέψης, που αποτελούν αφέρτες για εννοήσεις, που διασπούν την ξυνορία της άγνοιας (Αριστοτέλης, Περί Ποιητικής, 1995 : 107).

Ο αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος Πλάτων ισχυρίζεται, ότι, το συναίσθημα του θαυμασμού ενισχύεται από τα αλληλένδετα στοιχεία της μίμησης, της φαντασίας και της φαντασίωσης, καθώς ο άνθρωπος έχει ανάγκη να θαυμάζει διάφορα φαινόμενα επάνω και γύρω από τη γη (Ross, 1993 : 24 – 28). Η ενισχυμένη αμφιβολία οδηγεί στην καταπολέμηση του δογματισμού και στην αναθεώρηση των απόψεων. Η φιλοσοφία της μίμησης, της φαντασίας και της φαντασίωσης έχει ουσιαστική αυθυπαρξία, στο μέτρο, βέβαια, που συνδέεται με τη ζωή, που δημιουργεί βιώματα και επιδρά επάνω στο ήθος, στις ανάτησεις και στη συμπεριφορά του

ανθρώπου (Διογένης Λαέρτιος, Βίοι Φιλοσόφων, βιβλία Γ', Δ', Ε', 1994 : 63 – 64).

Πράγματι, η φαντασία είναι μία ιδιαίτερη και πρωτότυπη αντανάκλαση της αντικειμενικής πραγματικότητας στη συνείδηση, είναι μία ενονογραφημένη αναπαράσταση πραγματικών ή μη πραγματικών φαινομένων (Πλάτων, Πολιτεία, 2002 : 502 – 504). Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της άγνοιας φαντασίας, που στηρίζεται σε εσφαλμένες αντιλήψεις της πραγματικότητας και της γόνιμης φαντασίας, που αντλεί δυνάμεις από τη γνώση των γεγονότων. Η γόνιμη φαντασία, παίζει μεγάλο ρόλο σε όλα τα πεδία της διανοητικής και φιλοσοφικής δραστηριότητας και αποτελεί βασική προϋπόθεση για κάθε δημιουργικό έργο. Έτσι, η γόνιμη φαντασία είναι η δύναμη, με την οποία ένα πράγμα παρουσιάζεται (φαίνεται) στο μυαλό του ανθρώπου. Το δε αντικείμενο, που αναπαρίσταται νοητικά αποκαλείται φάντασμα. Έτσι, η φαντασία, ως σύνθετη πνευματική λειτουργία, δημιουργεί νέες μορφές, είτε μνημονικές είτε δημιουργικές.

Η φαντασία είναι μία από τις βασικές δυνάμεις της ανθρώπινης ψυχής. Αποτελεί δε συνδετικό κρίκο μεταξύ του συναίσθηματος και της εποπτικής παρουσίας του αντικείμενου. Με τη φαντασία ο νους έχει τη δύναμη να συλλαμβάνει τις έννοιες των όντων, δηλαδή ενισχύεται η αντιληπτική ικανότητα του νου. Ο όρος της φαντασίας χρησιμοποιείται κυρίως για το χαρακτηρισμό μιας παραστατικής λειτουργίας αρκετά ελεύθερης από τη συνάφεια με τα αντικείμενα του εξωτερικού κόσμου, αν και είναι δυνατόν να φαντασθούμε κάτι, που είναι εντελώς ξένο με κάθε αναφορά στην πραγματικότητα. Μερικές φορές, όμως, η φαντασία μπορεί να δημιουργήσει συγχύσεις. Αυτές μπορεί να οφείλονται στην απουσία επιτόσης, οπότε πρόκειται για πνευματική καθυστέρηση ή σε αδυναμία, εξ αιτίας παραφροσύνης ή σε δαψίλεια της επιτόσης, όταν το άτομο παράσεται κατά το δόχημα του ονειρού.

Η φαντασία, ως προς την ψυχολογική βάση της, είναι ψυχική λειτουργία. Αντλεί δε το υλικό της από παραστάσεις του παρελθόντος και του παρόντος. Αυτές οι παραστάσεις διασπώνται στα βασικά τους στοιχεία και κατόπιν αναλλάσσονται (δυναμικά σε απείρους σχηματισμούς), παράγοντας νέες παραστατικές έννοιες.

Ο όρος φαντασία στη ψυχολογία καλύπτει το σύνολο της παραστατικής λειτουργίας της ψυχής και αντιστοιχεί στον διεθνή αγγλικό όρο imagination, ενώ τα ίδια τα εικάσματα, τα πλάσματα (τα δημιουργήματα) της φαντασίας, αποκαλούνται φαντασιώσεις και αντιστοιχούν στον όρο fantasy.

Αντί του όρου fantasy χρησιμοποιείται ο όρος fancy, που σημαίνει “power of the mind to imagine”, δηλαδή δύναμη του μυαλού να φαντάζεται (Sartre, 1995 : 36, 57, 353).

Ως προς την πλατωνική αντίληψη της φαντασίας, αυτή είναι δημιουργική ικανότητα της ψυχής, που πλάθει φαντάσματα, στηριγμένη σε στοιχεία της πραγματικότητας. Ο Αριστοτέλης διαχωρίζει τη φαντασία από την αίσθηση και τη διάνοια, θεωρώντας, επίσης, ότι χωρίς τη φαντασία δεν υπάρχει σύλληψη (Αριστοτέλης, Μετά τα φυσικά, 1993: 30 – 40).

Οι δε Επικούρειοι, ορίζουν ως φανταστικό εκείνο που έρχεται απ' έξω, θεωρώντας τη νοητική εικόνα ως υλική ουσία της σκέψης (Διογένης Λαέρτιος, Επικούρος, 1993 : 52 – 56).

Το αρχαίο ελληνικό ρήμα “φαντασιούμαι” σημαίνει “πλάθω ινδάματα δια της φαντασίας, μεταφόρομαι σε κόσμους φανταστικούς, παρασύρομαι από φαντασιοληξία”. Η δε ενέργεια και διαδικασία, που ερμηνεύει το ρήμα φαντασιούμαι, ονομάζεται φαντασίωση. Έτσι, φαντασίωση σημαίνει διάπλαση φανταστικών μορφών (δηλαδή μορφών που ανήκουν ή αναφέρονται στη φαντασία) ή πλάση μορφών δια της φαντασίας. Αυτός, που αναφέρεται ή αναπτύσσεται στη φαντασία λέγεται φαντασιακός. Το ουσιαστικοποιημένο δε επίθετο “φαντασιώσας” (imaginaire), κατά τον ψυχολόγο J. Lacan, είναι ένα από τα τρία επίπεδα αναφοράς του ψυχαναλυτικού πεδίου, του οποίου το κύριο χαρακτηριστικό είναι η συγκρότηση του “εγώ”, με βάση την εικόνα του ομοίου του (εικονικό εγώ). Σημειωτέον, ότι τα δύο άλλα επίπεδα είναι το “πραγματικό” και το “συμβατικό”.

Έτσι, η φαντασίωση είναι μία παράσταση, που σχηματίζει κάποιος στο νου του με τη φαντασία του. Κατά τον J. Lacan, διακρίνεται η φαντασίωση (imagination) από το σύμπτωμα. Όμως, έχουν ένα βασικό κοινό στοιχείο, που είναι το γεγονός, ότι αποτελούν δύο διακριτές μορφές απόλαυσης (Jouissance). Το σύμπτωμα είναι μορφή απάρεσκιας, ενώ η φαντασίωση είναι μορφή ηδονής. Υπάρχει, όμως, και άλλη διαφορά μεταξύ συμπτώματος και φαντασίωσης· το πρώτο επιδέχεται ερμηνεία από τον αναλυτή, ενώ το δεύτερο αποτελεί μία (ανα)κατασκευή. Το σύμπτωμα παρουσιάζει κάποια δυναμική μέσα στην ανάλυση, ενώ η φαντασίωση είναι στατική. Η κεντρική, σχετική με τη φαντασίωση, έννοια της σκέψης του Κορνήλιου Καστοριάδη (1922 – 1997), υπήρξε το ριζικό φαντασιακό. Με τον όρο αυτό, ο συγγραφέας αναφέρεται στην ανθρώπινη φαντασία, ως την κατ' εσχόλην δύναμη να φανταζόμαστε – ως ανθρώπινα όντα – τον κόσμο και να τον επινοούμε ατέρμονα, μέσα από

την απέραντη ποικιλία των μορφών, τις οποίες φανταζόμαστε – επινοούμε, που συνιστούν το “αενάως νέο”, την αλλοίωση της πραγματικότητας, την αενάως αναδιδόμενη ετερότητα (Μαυρουδής, 2014: 1, 5, 20, 22). Η φαντασία ορίζεται ως η βασική πηγή της οντογένεσης, αλλά και η απαραίτητη ικανότητα, που προσιδιάζει στο ανθρώπινο ον και το οποίο θα μπορούσε να παίζει, μέσα στην ιστορία των θεομισμένων κοινωνιών, ρόλο λυτρωτικό. Κάθε έννοια έχει και ένα εποπτικό, δηλαδή ένα φανταστικό ισόδυναμο και έτσι εισάγεται το φανταστικό με την έννοια της πρωτογενούς εικονοπλασίας της ψυχής (Καστοριάδης, 1981 : 108, 109).

2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η φαντασία, είναι ένα πολύ περίπλοκο φαινόμενο, το οποίο περιγράφεται ως η ικανότητα της δημιουργίας εικόνων στο μυαλό με βάση τις αναμνήσεις από τον υλικό κόσμο γύρω μας. Είναι δηλαδή η φαντασία η ικανότητα δημιουργίας μυθοπλαστικών εικόνων, τις οποίες δεν έχουμε συναντήσει στον υλικό κόσμο μας. Τελικώς, στη διαδικασία της φαντασίωσης υπάρχουν δύο “τρόποι” φαντασίας • ο ελεγχόμενος και ο αυθόρμητος. Κατά τον πρώτο τρόπο γίνεται η προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν οι εικόνες του μυαλού διά διάφορους σκοπούς. Στο δε αυθόρμητο τρόπο υπάρχει φαντασία χωρίς περιορισμό και ενσυνείδηση. Μερικές φορές, όμως, συνυπάρχουν, οι εν λόγω τρόποι στο λειτουργικό μηχανισμό της φαντασίωσης, ύστερα από ιδιαίτερα ερεθίσματα και ενεργήματα, που δέχεται η ψυχογενετική φάρετρα του υποκειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

1. Αριστοτέλης. (1983). Ρητορική. Αθήνα : εκδ. 54, Ι. Ζαχαρόπουλος.
2. Αριστοτέλης. (1993). Μετά τα φυσικά 2, Τόμος 11. Αθήνα : εκδ. Κάκτος.
3. Αριστοτέλης. (1995). Περί ποιητικής, τόμος 34. Αθήνα : εκδ. Κάκτος.
4. Αριστοτέλης. (1997). Περί ψυχής, τόμος 40. Αθήνα : εκδ. Κάκτος.
5. Ross, W.D. (1993). Αριστοτέλης. Αθήνα : εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
6. Διογένης Λαέρτιος (1993). Επίκουρος, Αθήνα : εκδ. Α.Α. Λιβάνη.
7. Διογένης Λαέρτιος (1994). Βίοι φιλοσόφων, βιβλία Γ', Δ', Ε'. Αθήνα : εκδ. Κάκτος.
8. Καργάκος, Σ. (1988). Μιμητισμός. Αθήνα : ηλεκτρονική δημοσίευση.
9. Καστοριάδης, Κ. (1981). Η φανταστική θέσμιση της Κοινωνίας. Αθήνα : Ράππα.
10. Λεοντίνη, Ε. (2009). «Μίμηση, αισθητική εμπειρία και ηθική αγωγή κατά τον Αριστοτέλη». Στο περιοδικό Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση, Τόμος 26, Τεύχος 77, Μάιος 2009. Αθήνα : 117 – 148.
11. Μαυρουδής, Δ. (2014). Φανταστικό και φιλοσοφία στον Καστοριάδη. Αθήνα : εκδ. Ευρασία.
12. Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα : εκδ. Κέντρο Λεξικολογίας.
13. Μπιτσάκης, Ε. (1984). Τί είναι φιλοσοφία. Αθήνα : εκδ. Σύγχρονη εποχή.
14. Νίτσε, Φ. (2013). Φιλοσοφία στα χρόνια της αρχαιοελληνικής τραγωδίας. Αθήνα : εκδ. Gutenberg (e-mail εκτύπωσης : dionysos@panteion.gr).
15. Πλάτων. (2002). Πολιτεία. Αθήνα : εκδ. Πόλις.
16. Sartre, J – P. (1925). Το φανταστικό – φαινομενολογική ψυχολογία της φαντασίας. Αθήνα : εκδ. Ι. Δ. Αρσενίδης.

Γιατί Αγοράζουμε;

Μάριος Γεροστάθης
ψυχοθεραπευτής

Σε μια παγκόσμια έρευνα που δημοσιεύτηκε το 2012, οι μισοί συμμετέχοντες παραδέχτηκαν ότι αγοράζουν πράγματα που δεν χρειάζονται. Τα δύο τρίτα θεωρούν ότι οι καταναλωτές έχουν χάσει το μέτρο. Οι προβληματισμοί τους ίσως δεν είναι αβάσιμοι. Πολλοί έχουν παγιδευτεί σε μια δίνη από χρέη. Οι ερευνητές λένε ότι ο καταναλωτισμός, αντί να μας γεμίζει ικανοποίηση, μπορεί να μας φορτώσει με περισσότερο άγχος και δυστυχία! Τότε γιατί αγοράζουμε τόσα πράγματα;

ΩΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ, δεχόμαστε έναν αδιάκοπο καταγισμό μηνυμάτων και εικόνων από προϊόντα που ζητούν αγοραστή—το λεγόμενο μάρκετινγκ. Ποιος είναι ο στόχος των επαγγελματιών του μάρκετινγκ; Να κάνουν τις επιθυμίες μας ανάγκες. Αυτοί ξέρουν ότι η συμπεριφορά του καταναλωτή καθοδηγείται κυρίως από το συναίσθημα. Ως εκ τούτου, οι διαφημίσεις αλλά και αυτή καθαυτή η εμπειρία των αγορών είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να δημιουργούν συναρπαστικά συναισθήματα. Το βιβλίο Γιατί οι Άνθρωποι Αγοράζουν Πράγματα που Δεν Χρειάζονται (Why People Buy Things They Don't Need) λέει: «Όταν ο καταναλωτής σχεδιάζει μια νέα αγορά, βυθίζεται σε ονειροπολήσεις καταστρώνοντας το πώς θα ψάξει, πώς θα βρει και πώς θα κάνει δικό του το ποθούμενο». Μερικοί ειδικοί πιθανολογούν ότι οι αγοραστές είναι δυνατόν να νιώσουν τέτοια έξαψη όταν ψωνίζουν ώστε να εκτοξευτεί η αδρεναλίνη τους. Ο Τζιμ Πούλερ, ειδικός στο μάρκετινγκ, εξηγεί: «Αν ο πωλητής διασθανθεί αυτή τη συναισθηματική κατάσταση, μπορεί να αρπάξει την ευκαιρία και να εκμεταλλευτεί την έξαψη της στιγμής και τις μειωμένες αντιστάσεις του πελάτη». Πώς θα αποφύγετε τις καλοστημένες παγίδες του μάρκετινγκ; Βάλτε στην άκρη το συναίσθημα και συγκρίνετε τις υποσχέσεις με την πραγματικότητα. Είναι φυσιολογικό να θέλουμε μια καλύτερη ζωή. Οι διαφημιστές μάς βομβαρδίζουν με μηνύματα που υπόσχονται ότι όλες μας οι επιθυμίες καλύτερη υγεία, ασφάλεια, απαλλαγή από το άγχος και καλύτερες σχέσεις—θα πραγματοποιηθούν αν κάνουμε τις σωστές αγορές. Όσο ανεβαίνει ο αριθμός των

αποκτημάτων μας, η ποιότητα της ζωής μας μπορεί να πέσει. Τα επιπρόσθετα πράγματα απαιτούν συντήρηση, άρα ακόμα περισσότερο χρόνο και χρήμα. Το άγχος εκτοξεύεται εξαιτίας της πίεσης από τα χρέη, ενώ ο χρόνος για την οικογένεια και τους φίλους εξανεμίζεται. Όσο ανεβαίνει ο αριθμός των αποκτημάτων μας, η ποιότητα της ζωής μας μπορεί να πέσει. Ελάχιστοι θα παραδέχονταν ότι αγοράζουν για να εντυπωσιάσουν. Ωστόσο, ο Τζιμ Πούλερ παρατηρεί:

«Όταν οι άνθρωποι ψωνίζουν, μια διόλου ασήμαντη πτυχή αυτής της δραστηριότητας είναι ότι ανταγωνίζονται φίλους, γείτονες, συνεργάτες και συγγενείς». Γι' αυτό και στις διαφημίσεις, εκείνοι που απολαμβάνουν τα διάφορα προϊόντα είναι συνήθως οι επιτυχημένοι και οι πλούσιοι. Το μήνυμα που περνάει στον καταναλωτή είναι: «Μπορείς και εσύ να γίνεις ένας από αυτούς!» Αν προσδιορίζουμε την αυτοεκτίμησή μας συγκρίνοντας τον εαυτό μας με τους άλλους, μπαίνουμε σε έναν ατέρμονο κύκλο απογοήτευσης. Με το που καταφέρνουμε να σκαρφωθούμε σε ένα σκαλοπάτι της φιλοδοξίας μας, αυτομάτως λαχταράμε να κατακτήσουμε το επόμενο. Το βιβλίο Γυαλιστερά Αντικείμενα (Shiny Objects) εξηγεί: «Ένας συνηθισμένος τρόπος για να πούμε στους άλλους ποιο είμαστε (ή ποιοι θα θέλαμε να είμαστε) είναι η χρήση και η επίδειξη υλικών αποκτημάτων». Οι ειδικοί του μάρκετινγκ το ξέρουν πολύ καλά αυτό και προσπαθούν να συνδέσουν κάποιες μάρκες προϊόντων—κυρίως πολυτελείας—με συγκεκριμένους τρόπους ζωής και αξίες. Πώς βλέπετε τον εαυτό σας, και πώς θέλετε να σας βλέπουν οι άλλοι; Μοντέρνο; Αθλητικό; Όποια και αν είναι η εικόνα που ονειρεύεστε, το μάρκετινγκ υπόσχεται ότι, απλώς και μόνο αγοράζοντας τη σωστή μάρκα, θα μπορείτε να ταυτιστείτε με την αίσθηση που αποπνέει αυτή η μάρκα. Καμία αγορά δεν μπορεί να αλλάξει αυτό που είμαστε πραγματικά ούτε να μας δώσει αξιοθαύμαστες ιδιότητες. Οι υποσχέσεις του μάρκετινγκ σπάνια ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Σύγχρονες Μέθοδοι Μάρκετινγκ

Εκτός από τις διαφημίσεις στην τηλεόραση, σε έντυπα και στο Ίντερνετ, οι σύγχρονοι γκουρού του μάρκετινγκ επιστρατεύουν όλο και πιο πολλές εξελιγμένες μεθόδους.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ: Προϊόντα και μάρκες προβάλλονται τεχνηέντως σε τηλεοπτικές εκπομπές, ταινίες και βιντεοπαιχνίδια. **ΚΡΥΦΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ:** Διάφοροι αντιπρόσωποι αμείβονται για να χρησιμοποιούν το προϊόν και να μιλούν για αυτό με ενθουσιασμό σε καταστάσεις της καθημερινότητας, χωρίς όμως να αποκαλύπτουν ότι πληρώνονται.

ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΑΠΟ ΣΤΟΜΑ ΣΕ ΣΤΟΜΑ: Ανατίθεται σε κάποια άτομα να διαφημίσουν το προϊόν μιλώντας για αυτό στους φίλους τους και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ως κίνητρο για συμμετοχή, τους παρέχονται δωρεάν δείγματα του προϊόντος ή άλλες ανταμοιβές.

ΑΡΧΕΙΑ Ε.Ψ.Ψ.Ε.Π - Τριμηνιαία επιστημονική έκδοση της Εταιρείας Ψυχολογικής, Ψυχιατρικής Ενηλίκου & Παιδιού Τόμος 25 Τεύχος 1, Ιανουάριος - Μάρτιος 2017, Α.Ρ.Ρ.Α. Α.Ρ.Ρ.Α. ARCHIVES – Quarterly Scientific Journal published by the Association of Psychology & Psychiatry for Adults & Children, Vol.25 No 1, January - March 2017

Εκδότης Δ/ντής Chief Editor

Ι. Κούρος Πρόεδρος Ε.Ψ.Ψ.Ε.Π. J. Kouros A.P.P.A.C. Chairman Ιδιοκτήτης: Ε.Ψ.Ψ.Ε.Π. Αιγιάλειας 18, 15125 Παράδεισος Αμαρουσίου, Τ.+30 210 6842 663 F.+30 210 6842 079 Email: office@appac.gr, Site: www.appac.gr Για τα αποστέλλομενα έντυπα, κείμενα, φωτογραφίες, ο εκδοτικός οίκος αποκτά αυτόματα το δικαίωμα της δημοσίευσης. Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται στο περιοδικό προς δημοσίευση δεν επιστρέφονται.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή μετάδοση όλου ή μέρους του περιοδικού χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη. Η άποψη των συντακτών δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την άποψη της Διεύθυνσης του περιοδικού. * All Rights Reserved

22^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ Ε.Ψ.Ψ.Ε.Π.

Εταιρείας Ψυχολογικής Ψυχιατρικής Ενηλίκου & Παιδιού

Συνεδριακή Σειρά 12:

Νευροψυχιατρικές, Ψυχολογικές & Κοινωνικές Εξελίξεις και Προκλήσεις

Edwin K. Yager,

Prof. Ph. D. San Diego
California, USA

Prof. ROSENBLUM O.,

Psychiatrist of Paris-7
FRANCE

Prof. Ganesh

Shankar YOGA AND
PSYCHOTHERAPY OF
INDIA (YPAI)

**Prof. Heather L.
Macdonald PhD,**

CANADA

Prof. Asim A. Shah

MD, Oklahoma University,
USA

Professor T Wing

Lo, HONG KONG

Dr Kerry A.

Chalmers,
AUSTRALIA

Prof. Roxane Urea,

PhD, Bucharest, Romania

Prof. Paschale

McCarthy, Paris
FRANCE

Prof. Maretha

Visser, South Africa

Επ. Προεδρείο:

Καθ. Β. Ρήγα, Καθ. Ι. Λιάπας, Καθ. Ph. Mazet (FR)

16-19 Μαΐου 2017

Ξενοδοχείο Χίλτον, Αθήνα

Μοριοδότηση CME/CPD

Θεματολογία

Αγχώδεις Διαταραχές, Αντιμετώπιση Συγκρούσεων, Αυτισμός, Βιολογική Ψυχιατρική, Γυναίκα & Ψυχική Υγεία, Διαπροσωπική Ψυχοθεραπεία, Διαπολιτισμική Διάσταση στις Ψυχικές Διαταραχές, Διαταραχές Προσωπικότητας, Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής & Υπερκινητικότητας, Διατροφικές Διαταραχές, Διπολική Διαταραχή, Δυναμική Οικογενειακών Σχέσεων, Εξαρτήσεις & Στίγμα, Επιθετικότητα, Επληψία, Επιστήμες της Συμπεριφοράς, Εργασιακός Χώρος & Ψυχ. Υποστήριξη, Ηθική και Ψυχιατρική, Κατάθλιψη, Κλινική Ψυχοφαρμακολογία, Μνήμη & Γνωστικές Διαταραχές, MME & Ψυχική Υγεία, Νευροεπιστήμες, Νευροβιολογία, Νομοθεσία - Δικαστική Ψυχιατρική, Νόσος Alzheimer, Νόσος Πάρκινσον, Οικογεν. Έρευνα & Ψυχοθεραπεία, Ομαδική Ψυχοθεραπεία, Παιδική Ηλικία & Σχολικό Περιβάλλον, Ποιότητα Ζωής, Προληπτική Ψυχιατρική, Σκλήρυνση κατά Πλάκας, Συνοσηρότητα, Σχιζοφρένεια, Τέχνη: μέθοδος επικοινωνίας, Ψυχιατρική Παιδιού & Εφήβου, Ψυχοθεραπεία: Από τη Θεωρία στην Πράξη, Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση, Ψυχομετρικά Εργαλεία, Ψυχοπαθολογία, Ψυχοτικές Διαταραχές

WORKSHOPS

SUBLIMINAL THERAPY "SYLLABUS"

Edwin K. Yager, Prof., Ph.D. San Diego, California, USA

INTEGRATING INDIRECT HYPNOTIC BINDING TECHNIQUES IN A COGNITIVE BEHAVIORAL THERAPEUTIC PROCESS

Ahmet Rady, MD BCPC FAPA ABMPP ECP WCPC CSci, Associate Professor of Psychiatry at Alexandria University, EGYPT.

CONCEPT: IT IS GOOD TO GET ILL

Sanja Vasiljevic, BELGRADE, SERBIA

The Growing Gap Between Supply and Demand for Psychiatric Services in the US

Michael Flaum MD, Department of Psychiatry, University of Lowe Carver College of Medicine

STAGE EXPRESSION – ARTISTIC INTERMEDIATION

(Body, Voice, Creation, Contact)

Rania Brilaki-Gkorgkouli Actress, Greece.

SYMPOSIA

Prof Maretha

Visser, South Africa

**Professor Stephen
Houghton Perth,**

AUSTRALIA

Joana Proença

Becker, Psychologist,
Portugal-Brazil

Prof. Patricia

M. Kearney PhD,
University College Cork,
Ireland

Prof. Bongseog

Kim, Seoul, REPUBLIC
OF KOREA

Prof. Panayiotis G.

Prontzos, Vancouver,
CANADA

Prof. Santoshi

Halder Calcuta India

Prof. Fathi

Ihmeideh, Qatar
University, Doha-Qatar

Prof. Soheir H.

El-Ghonemy, Cairo,
Egypt

Dr Miranda

Wolpert, Director,
Anna Freud Centre, UK

EARLY CHILDHOOD

Chair Assoc. Prof. T. Sidiropoulou, University of Athens

DIVORCE Legal & Psychological Problems

Chair: H. Gonou, Moraiti G. (Lawyers), Dr J. Kouros, Athens

CHILD IN NEED

Prof. Rosenblum O., Organisation: Center for supporting Motherhood, Athens- Paris.

Psychiatry in the Psychiatric Hospital of Athens

Chair Dr D. Petsas, Psychiatric Hospital of Attica-Dafni.